

İyi Seçimler Yapma

Karar verme, hayatta önemli bir beceridir. Bir günde yüzlerce karar alırız. Diğerleri hayat değiştirebilirken, bunların çoğu önemsizdir ve yaşamlarımız üzerinde kalıcı bir etkisi yoktur. Tüm eğitimciler, öğrencilerin iyi karar vericiler olmalarına yardımcı olmaya çalışırlar.

Marzano (2000), iyi karar vermenin aşamalarını açıklar:

1. Düşünebildiğiniz kadar çok alternative düşünün.
2. Her alternatifin iyi ve kötü noktalarını düşünün.
3. En iyi alternatiflerin başarı olasılığını düşünün.
4. Değerine ve başarı olasılığına dayanarak, en iyi alternatifi seçin.

Belki de karar vermenin en önemli aşaması, alternatif cevaplar bulma olan birincisidir. İnsanlar bir karar hakkında düşünürken çoğunlukla tüm olası alternatifleri göz önünde bulundurmada başarısız olurlar. Olası bir z ya da a, veya b ya da hatta bir 1a ya da bir 2b olabileceğini asla düşünmeden, 'x'i yapabilirim ya da y'yi yapabilirim'i düşünürler (Swartz 2000). Önemli kararlar nadiren basittir ve en iyi alternative ancak dikkatli bir düşünmenin ardından gelebilir. Beyin fırtınası, kararlara dair çok sayıda alternatif cevap üretmeye yönelik bir tekniktir.

Bir grup akla uygun alternatif toplanınca, iyi karar vericiler mantıklı bir seçim yapmak için her birinin yararlarını ve dezavantajlarını tartmalıdır. Karar vermenin bu aşamasında, bilgi önemli bir rol oynar. Eksiksiz bilgiye sahip olmak, iyi bir karar almak için gereklidir.

Olgunlaşmamış öğrenciler çoğunlukla sadece kısa vadeli sonuçlara odaklanır ve seçimlerinin başkaları üzerindeki etkisini göz önünde bulundurmada da başarısız olabilirler. Mantıklı olduğunu düşündüğümüz bir karar aldığımızda, dikkatimizi çekebilecek daha iyi bir kararı ciddi anlamda düşünmemizin olası olmaması da insanların bir özelliğidir. Aslında, güvenilir olsa bile, kararımızı desteklemeyen herhangi bir kanıtı kabul etmeyi reddedebiliriz (Langer, 1989). 'zamanından önce alınan bilişsel kararlar, hareketten ziyade anlamın donuk olduğu fotoğraflar gibidir.' (Swartz, 2000, sayfa 55).

Karar Vermeyi Öğretme

Geleneksel olarak çoğu öğretmen, onlara çözmeleri için karar tipi problemler vererek, öğrencilerine karar vermeyi 'öğrettiklerini' iddia eder. Bu metodun, öğrencilerin iyi karar verme becerilerini öğrenmelerine yardım etmede en az etkili olduğu bulunmuştur (Swartz).

Karar vermeye yönelik etkin öğretim, bir öğrenme etkinliği ya da bir proje aşamasında vurgulanacak bir beceriyi özelleştirmeyi içerir. Birçok farklı beceri uygun olabilir, ancak bir anda bir beceriyi derinlemesine öğretmek daha iyi sonuçlar ortaya çıkaracaktır. Swartz, öğrenciler kararlar üzerinde çalışırken sorular sormayı, onları küçük gruplarda çalıştırmayı, süreç içinde onlara yardımcı olmak için grafik düzenleyiciler oluşturmayı ve karar verme esnasında ve sonrasında onlardan stratejilerini açıklamalarını ve yansıtma istemeyi önerir. Öğrenciler yeni kararlarla karşı karşıya kaldıklarında geçmişte inceledikleri stratejiler onlara hatırlatılırsa, bu şekilde öğretilen becerilerin yeni durumlara aktarılması olasıdır.

Karar Vermeyi Öğretme Örnekleri

[Öğretmen'in Evcil Hayvanı'nda](#) küçük çocuklar öğretmenleri için yeni bir evcil hayvan seçmek için, farklı hayvanları ve bunların yaşama alanlarını inceler. Bu ünite, bir öğretmenin iyi karar vermenin yönlerini tartışmasına yönelik birçok fırsat sağlar. Öğrenciler olası evcil hayvanları önerirken, farklı hayvanlar seçmenin uzun vadeli sonuçlarını düşünmeye teşvik edilebilirler.

- Hayvan ne kadar büyüyecek ve öğretmen ne büyüklükte bir hayvana sahip olabilir?
- Hayvan ne tür bir yaşam alanına ihtiyaç duyar? Öğretmen doğru yaşam alanını sağlayabilir mi? uzun süre yanlış yaşam alanında yaşarsa, hayvana ne olur?
- Hayvanın ne tür bir bakıma ihtiyacı vardır? Öğretmen doğru bakımı sağlayabilir mi? doğru bakım türü olmadan uzun süre yaşarsa, hayvana ne olur?

Ortaokul öğrencileri, [Ölümsüz Kahramanlar](#) ünitesinde bir kahramanı meydana getiren şeyler hakkında düşünürler. Bu ünite öğrencilere çağdaş kahramanlar açısından değer ve amaçlar hakkında düşünme fırsatı verir. Bu ünite, farklı insanların kişisel değer ve inançlarına dayanarak nasıl farklı kararlar aldıklarını gösterebilir. Öğretmen öğrencilerden, önerdikleri kahramanların hangi değerleri temsil ettikleri hakkında

düşüncelerini ister ve daha sonra onlara, bu değerleri kendi değerleriyle nasıl karşılaştıracaklarına yönelik açık bir öğretim verir.

Son sınıf dünya dili öğrencileri [¡Vamonos!](#) ünitesinde, ziyaret etmek için bir ülke seçerler. Öğrenciler bu proje üzerinde çalışırken, öğretmen; iklim, eğlence, dilin lehçesi, kişisel tercihler gibi karmaşık bir faktör ağını içeren karar vermeyi vurgulayarak, bir ülke seçmeye yönelik kararlarının farklı yönlerine dikkat çekebilir. Öğrencilerin seçimlerine yönelik çok çeşitli faktörleri ve bunların uzun ve kısa vadeli sonuçlarını gözönünde bulundurmaya hatırlamalarına yardımcı olmak, okuldaki ve yaşamdaki diğer projelere aktarılabilen bir beceridir.

Öğrencilerinin daha iyi karar veren bireyler olmasını isteyen öğretmenlere bir uyarı. Bazı programlar, öğrencilere karar verirken geçecekleri belirli aşamaların bir listesini verir. Bu, beceriyi öğretmenin en iyi yolu olmayabilir. Kararlar daima doğrusal değildir ve bazı öğrenciler kişilik ya da düşünme stillerine bağlı olarak, kararları hakkında hiç düşünmemelerine sebep olabilecek katı bir süreci reddedebilirler. Öğrencilerin kendileri için bir anlam ifade eden ve iyi kararlar almaları için ihtiyaç duydukları tüm bilgileri hesaba katmalarına yardımcı olacak bir yol bulmalarına yardımcı olun. Bunu yapmanın yolları, her öğrencinin öğrenme ve düşünme stillerine bağlı olarak farklı olabilir. Öğrencilerin esnek ve kullanışlı metodlar tasarlamalarına yardımcı olmak, öğrencilerin bunları kendi kendilerine kullanmalarını daha olası hale getirir.

Referanslar

Langer, E. J. (1989). *Mindfulness*. New York: Merloyd Lawrence.

Marzano, R. J. (2000). *Designing a new taxonomy of educational objectives*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.

Swartz, R. J. (2000). Thinking about decisions. In A. L. Costa (Ed). *Developing minds: A resource book for teaching thinking*, (pp. 59-66). Alexandria, VA: ASCD.